

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КАМ'ЯНСЬКИЙ ФАХОВИЙ МУЗИЧНИЙ КОЛЕДЖ
імені Мирослава Скорика»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Циклова комісія «Фортепіано»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Заступник директора з
навчальної роботи

_____ Синюк Т. А.

30.08.2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика навчання гри на інструменті»

Галузь знань 02 Культура мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

Кам'янське 2024

Робоча програма з дисципліни «Методика навчання гри на інструменті» складена на основі освітньо – професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності «Музичне мистецтво» циклової комісії «Фортепіано».

Розробник: Захарченко Антоніна Владиславівна,
викладачка, «спеціаліст I категорії».

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії «Фортепіано».

Голова циклової комісії _____ (Одінцова І. В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво Спеціальність 025 Музичне мистецтво	Складова обов'язкової блокової дисципліни "Психолого-педагогічна підготовка", надає загальні та спеціальні компетенції
Загальна кількість годин - 105		Рік підготовки II Семестри III – IV Практичні заняття – 58 Самостійна робота – 47
Тижневих годин: аудиторних – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень - Фаховий молодший бакалавр	Види контролю: поточний та підсумковий контроль. Екзамен – IV семестр

Пояснювальна записка.

Навчальна програма з дисципліни «Методика навчання гри на фортепіано» укладена з урахуванням вимог освітньо-професійної програми "Музичне мистецтво" та є складовою частиною педагогічної професійної підготовки здобувачів освіти. В процесі вивчення дисципліни здобувачі отримують теоретичні знання, які допоможуть вдосконалити свої практичні навички, а також в майбутній викладацькій діяльності. Здобувачі мають навчитись використовувати знання та навички, набуті під час вивчення інших дисциплін професійно - педагогічного, музично – теоретичного, виконавського спрямування, у своїй практичній роботі. Програма побудована таким чином, щоб дати відповіді на всі можливі проблемні питання у роботі викладача, розвинути мислення здобувача освіти, спрямувати його на майбутнє самостійне подолання труднощів, що виникають у спілкуванні з учнями, пошук творчого вирішення проблем.

Програма розрахована на вивчення дисципліни протягом 2-х семестрів. Заняття практичні та самостійні.

Перші теми курсу знайомлять здобувачів з історією виникнення клавішних інструментів, розглядають історію розвитку фортепіанної педагогіки від клавірної до сучасності.

Теми розділу «Загальні питання з виховання учня – піаніста» поглиблюють знання у галузі питань про засоби музичної виразності, музичні здібності та їх розвиток, вивчення музичного твору, методику проведення індивідуального уроку з фаху.

Розділ «Робота з учнями – початківцями» приділяє особливу увагу розвитку музичних здібностей учнів на початковому етапі навчання з урахуванням індивідуально – психологічних особливостей дитини.

Тематичний матеріал поширює знання з методики проведення уроку з учнями – початківцями; розкриває питання формування апарату учня (включно фізичні вправи без інструменту та на інструменті), оволодіння основними прийомами гри, засвоєння основних аплікатурних формул (також прилучення до гам), знайомство з правилами читання нот, засвоєння різновидів педалізації, питання розвитку творчих здібностей учнів.

Розділ «Вивчення репертуару» присвячений питанням роботи над навчальним репертуаром (специфіка, стильові особливості, палітра художніх образів, технічні проблеми і шляхи їх вирішення): етюдами, поліфонією, художніми творами малої

форми та творами великої форми.

Для кращого засвоєння матеріалу здобувачі отримують індивідуальні завдання для самостійної роботи у форматі підготовки доповідей на пропоновані теми та виконання практичних завдань.

Якість набутих знань перевіряється протягом навчального року у формі усного індивідуального опитування, доповідей на практичних заняттях, письмових завдань, презентацій результатів індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль відбувається наприкінці III семестру у формі заліку. В кінці IV семестру проводиться іспит.

На іспиті здобувач повинен відповісти на три запитання з другого, третього та четвертого розділів. У разі необхідності екзаменатор має право ставити додаткові запитання в рамках засвоєного курсу.

Оцінювання здобувачів відбувається за 12-ти бальною шкалою. Критерії оцінювання додаються у 9-му розділі програми.

Здобувачі забезпечуються методичною літературою та нотними збірниками, які є в наявності в бібліотеці учбового закладу або в особистому фонді викладача, також лекційним матеріалом викладача.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни:

- розвиток професійної компетентності здобувачів та підготовка до педагогічної діяльності;
- формування умінь і навичок для складання поступового процесу навчання у сфері початкової музичної освіти.

Завдання дисципліни:

- систематизувати знання, набуті на інших фахових дисциплінах – спеціальних і теоретичних;
- розвиток у здобувачів навичок художнього мислення, творчого підходу в

- процесі опрацювання необхідної інформації;
- надати якісне інформаційно-методичне забезпечення для успішного оволодіння комплексом знань з даної дисципліни;
  - сприяти засвоєнню здобувачами освіти обсягу теоретичних знань для подальшого їх практичного використання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні

знати:

- загальні завдання і методологічні принципи викладання фортепіано;
- кращі досягнення фортепіанної педагогіки та методики, практичний досвід педагогів-піаністів минулого і сучасності;
- основні методи, форми та етапи роботи над музичними творами різних стилів і жанрів у класі фортепіано;
- технологію оволодіння різноманітними прийомами гри на інструменті;
- принципи технічного розвитку піаніста-виконавця, аплікатурні принципи в різних технічних формулах;
- специфіку індивідуального уроку з фаху, форми і методи роботи на уроці;
- специфіку початкового навчання, вікові особливості та послідовність форм роботи з учнями-початківцями;
- методи роботи з учнями середніх та старших класів мистецької школи;
- спеціальну музичну термінологію;
- методичну літературу з проблем фортепіанної педагогіки і виконавства.

вміти:

- здійснювати художньо-виконавський аналіз фортепіанних творів;
- визначати виконавські складнощі у процесі опанування творів і пропонувати засоби їх подолання;
- застосовувати необхідні засоби художньої виразності для реалізації необхідних завдань у фортепіанних творах будь-якої складності;
- використовувати методи і прийоми викладання гри на інструменті;
- формувати ігрові завдання для учнів-початківців;
- користуватись спеціальною музичною термінологією та методичною літературою;

- самостійно опрацьовувати різноманітні інформаційні джерела та використовувати їх в професійній діяльності;

Компетентності, отримані після вивчення дисципліни.

Інтегральна компетентність (ІК).

ІК. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності (СК):

СК-4. Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК-5. Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/організаційно-творчій діяльності.

СК-6. Здатність передавати знання, застосовувати професійні та педагогічні методи, підходи, технології, знання вікової психології в умовах роботи в педагогічній діяльності на рівні початкової мистецької освіти (відповідно до освітньо-професійної програми).

СК-8. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК-13. Здатність презентувати результати своєї творчої/педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК-14. Здатність до професійної самореалізації.

Програмні результати навчання (РН):

РН-9. Оперувати традиційними та сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН-10. Володіти методикою роботи з учнем з урахуванням вікових особливостей

(відповідно до освітньо – професійної програми).

РН-11. Підбирати навчальний виконавський репертуар з урахуванням музичних здібностей та цілей навчання здобувачів початкової мистецької освіти (відповідно до освітньо – професійної програми).

РН-14. Розробляти та документувати навчально – методичні/творчі матеріали, вести документацію, пов'язану з виконанням професійних обов'язків (відповідно до освітньо – професійної програми).

3. Програмний зміст навчальної дисципліни.

Семестр III.

Розділ 1. «Історія фортепіанної педагогіки».

Тема 1. Історія виникнення клавішних інструментів.

Час появи клавикорда, особливості будови, недоліки та позитивні властивості.

Клавесин, особливості будови, його переваги над клавикордом. Типи клавесинів. Фортепіано, порівняння будови та можливостей з його попередниками. Прізвища винахідників.

Тема 2. Вимоги клавірної педагогіки.

Історичні особливості розвитку клавірного мистецтва епохи бароко. Органно – клавірні школи: іспанська, італійська, німецька, польська, французька, англійська. Перші трактати. Прогресивна поліфонічна школа І. С. Баха та його синів.

Стиль рококо та його представники: Ф. Куперен, Ж. Рамо. Трактати. Вимоги до виконавців щодо пальцевих рухів, питань фразування, артикуляції, ритму, мелізмів.

Тема 3. Історія західної фортепіанної педагогіки.

Провідні школи епохи класицизму.

Характеристика механістичного напрямку. Створення механічних пристроїв для

«раціоналізації» піаністичних рухів. Віртуозні школи (Лондонська та Віденська). Педагогіка епохи класицизму. Причина появи академічного напрямку, його позитивні і негативні риси. Новаторська педагогіка епохи романтизму. Педагогічні напрямки, пов'язані з відкриттями в галузі медицини: анатомо – фізіологічний і психотехнічний.

Тема 4. Історія становлення російської та української фортепіанних шкіл.

Формування слов'янської фортепіанної педагогіки на початку XIX століття: розвиток домашньої педагогіки, створення РМС, державних та приватних шкіл. Виникнення професійної фортепіанної педагогіки у другій половині XIX століття: Перші консерваторії, Київська фортепіанна школа. Видатні педагоги першої половини XX століття.

Тема 5. Сучасна дитяча музична педагогіка.

Карл Орф та система ритмічного виховання «Шульверк». Л. Баренбойм «Система творчого виховання» як основа професійного навчання. Педагоги Київської фортепіанної школи та їх роль в розвитку дитячої музичної педагогіки.

Розділ 2. «Загальні питання з виховання учня – піаніста».

Тема 6. Засоби музичної виразності.

Текстологічні (авторські) засоби музичної виразності: форма і формоутворення (прийоми розвитку музичного матеріалу), жанр, інтонаційна виразність мелодії, своєрідність ритму і метру, особливості гармонії (тип супроводу), тип фактури.

Виконавські засоби виразності (в контексті інтерпретації): динаміка і її залежність від стилю, артикуляційні прийоми, виконавська організація часу (темп, агогіка), темброве забарвлення, аплікатура як допоміжний засіб виразності, педалізація (обґрунтовується вимогами стилю, жанру, фактури), фразування як засіб виявлення музичного мислення.

Тема 7. Музично – виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста.

Музикальність, емоційність, артистичність виконавця.

Спеціальні музичні здібності: музичний слух, його види і шляхи виховання; почуття ритму (первинне і художнє) та засоби його розвитку; музична пам'ять та взаємодія всіх її видів. Взаємодії частин піаністичного апарату піаніста. Діагностика музичних здібностей з досвіду видатних педагогів.

Тема 8. Процес вивчення фортепіанного твору.

Етапи роботи над музичним твором (пояснення умовного ділення).

Зміст кожного етапу, форми роботи та завдання, які поставлені перед виконавцем на кожному етапі роботи над твором.

Тема 9. Методика проведення уроку з фаху. Організація самостійної роботи учня. Специфіка індивідуального уроку з фаху. Зміст і змістовність уроку. Форми і методи роботи на уроці. Методи педагогічного впливу. Планування уроку. Типи уроку. Організація самостійної роботи учня. Ведення навчальної документації.

Семестр IV.

Розділ 3. «Робота з учнями – початківцями».

Тема 10. Комплексне виховання піаніста – початківця.

Специфіка початкового навчання: розуміння вікових особливостей дитини та специфіки її психіки.

Донотний період навчання. Розвиток слуху, виховання почуття ритму, початкове формування піаністичного апарату, вправи без інструменту, за інструментом, знайомство з клавіатурою, елементарною музичною термінологією. Посадка за інструментом.

Нотний період. Вивчення основ нотної грамоти (одинадцяти лінійна система запису висоти звуків). Гра по нотах. Оволодіння артикуляційними прийомами: non legato, legato, staccato. Вивчення основних аплікатурних принципів. Засвоєння техніки педалізації. Читання нот з листа. Творчий розвиток учня – початківця: підбір на слух знайомих мелодій, імпровізація мелодій та приспівок з різним емоційним забарвленням, створення різних мелодій на один і той самий текст та ритмічний малюнок, підбір супроводу на знайому мелодію, створення власних композицій, розвиток навичок транспонування мелодичних приспівок та гармонічних послідовностей.

Використання навчальних посібників в роботі з учнями першого року навчання.

Розділ 4. «Вивчення репертуару».

Тема 11. Розвиток техніки піаніста.

Поняття про піаністичну техніку.

Типи техніки: «класичний» тип (перевага дрібної пальцевої техніки; «романтичний» тип (вагова, «подушечна» техніка); «експресіоністський» (техніка

плечового поясу).

Види техніки та їх відмінність за фактурними викладеннями і прийомами гри.

Елементи техніки та їх засвоєння.

Методи і способи роботи над технічними труднощами у фортепіанній фактурі.

Робота над інструктивними етюдами: типові недоліки виконання, причини їх появи і способи виправлення. Послідовність роботи.

Тема 12. Вивчення поліфонії.

Цілі і завдання педагога в роботі над поліфонічними творами.

Початковий етап прилучення учня до поліфонічного слухання: прості підголоски, проста імітація, поліфонічний супровід до мелодії, канон.

Види поліфонічного складу (підголоскова, контрастна, імітаційна поліфонія).

Вивчення підголоскової поліфонії: особливості структури; виявлення характеру провідної мелодії та виразних особливостей підголосків; засоби роботи.

Вивчення контрастної (різною за тематичним походженням) поліфонії на прикладі танцювальної п'єси композиторів XVII – XVIII ст. Послідовність і форми роботи: визначення жанрової характерності, виявлення форми, фразування, мотивної будови і мікро-динаміки та артикуляції, робота по голосах, з'єднання двох голосів, робота над формою (осмислення загального виконавського плану, ролі кадансів, введення педалі). *Примітка:* інші форми роботи див. у темі «Процес роботи над музичним твором».

Вивчення імітаційної поліфонії. Робота над засвоєнням простої імітації, далі п'єс канонічного складу, «Маленьких прелюдій», інвенцій, фуг. Вивчення стилістики старовинної поліфонії (особливості динаміки, метроритму та артикуляції, інструментів епохи Баха), жанрові та композиційні особливості, вивчення старовинної аплікатури, виконання мелізмів.

Засоби виразності в поліфонії Й. С. Баха – текстологічні (мелодія, ритм, гармонія, прийоми розвитку, поліфонічна фактура, форма, жанри) та виконавські (фразування, артикуляція, динаміка, тембр, агогіка, педалізація).

Редакції творів І. С. Баха.

Тема 13. Робота над художніми творами малої форми.

Специфіка роботи над рухливими п'єсами: моторними, скерцозними, танцювальними, токатними, маршовими. Особливості виконавських засобів виразності і прийомів гри.

Специфіка роботи над ліричними п'єсами: романсово – пісенними, оповідальними, епічними, декламаційно – драматичними.

Вивчення кантилени. Проблеми звуковидобування, інтонування, фразування,

піаністичного дихання, тонкощів педалізації й агогіки, розподілу динамічних і тембрових барв між фактурними шарами

Тема 14. Вивчення творів великої форми.

Сонатна форма: особливості драматургії, контрастність, організація часу.

Послідовність роботи:

1. Визначення епохи, стилю. Розуміння форми, тонального плану, межі тем і партій.
2. Порівняльні характеристики тем в експозиції, виявлення контрастності і єдності (тобто дослідження текстових засобів виразності).
3. Простежування «подій» у розробці та порівняльний аналіз репризи з експозицією (уявлення сюжету).
4. «Інструментування» і пошук виконавських засобів виразності.
5. Профілактика і усунення технічних труднощів: перегляд аплікатури, розшифровка прикрас, відпрацьовування поліритмії, вибір прийомів гри, способів і методів роботи.
6. Відпрацьовування кожної партії окремо, потім кожного розділу форми.
7. Знаходження одиниці пульсації й темпового «еталона» (який виявляється в найдрібніших тривалостях); приведення всіх тем до єдиного темпо-ритмічного «знаменника».
8. Виявлення кульмінацій та їх підпорядкування головній. Складання загального динамічного плану і підпорядкування йому дрібної динаміки (щоб уникнути строкатості).
9. Обмірковування агогіки і цезур, їх емоційно – смислового навантаження.
10. «Диригування» сонатою за участю внутрішнього слуху і гра цілком з «режисурою» педагога.

Варіації.

За ступенем відходу від теми: строгі та вільні. По методам варіювання: жанрово – характерні, орнаментальні, остинатні.

Специфіка варіацій. Виконавські проблеми.

Послідовність роботи:

1. Визначення стилю та типу варіацій. Аналіз теми – першоджерела, узятого за основу.
2. Виявлення своєрідності кожної варіації і порівняльний аналіз її з Темою і з попередньою варіацією.
3. Пошук інструментальних асоціацій і виконавських засобів виразності.
4. Групування по фактурній, жанровій, образній подібності, обмірковування

- цезур і характеру ауфтактів.
5. Простежування циклічності.
  6. Динамічний план у кожній варіації та загальний для всієї форми: передбачення-зростання до кульмінаційної варіації, як правило, останньої – найбільш віртуозної, яскравої, енергійної (у цьому відмінність варіаційної форми від сонатної).
  7. Темпова драматургія: вибір стержневого темпу та обґрунтування відхилень від нього.

Рондо та рондо – соната.

Особливості будови форми рондо та рондо – сонати. Жанрові витки форми рондо. Принцип контрасту та його втілення у формі рондо (об'єднуюча функція художнього образу рефрену та різнохарактерність епізодів).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	загал	практ. заняття
	обсяг	я
II курс, III семестр		
Розділ 1. «Історія фортепіанної педагогіки».		
Тема 1. Історія виникнення клавірних інструментів.	3	1
Тема 2. Вимоги клавірної педагогіки.	3	1
Тема 3. Історія західної фортепіанної педагогіки.	10	3
Тема 4. Історія становлення російської та української фортепіанних шкіл.	3	1
Тема 5. Сучасна дитяча музична педагогіка.	3	1
Розділ 2. «Загальні питання з виховання учня – піаніста».		

Тема 6. Засоби музичної виразності.	6	2
Тема 7. Музично – виконавські здібності та шляхи їх розвитку. Фізичні можливості піаніста.	6	2
Тема 8. Процес вивчення фортепіанного твору.	3	1
Тема 9. Методика проведення уроку з фаху. Організація самостійної роботи учня.	5	2
Підсумковий урок, підготовка до заліку	2	1
<i>Форма контролю - залік</i>	2	1
<i>Разом за III семестр</i>	46	16
II курс, IV семестр		
Розділ 3. «Робота з учнями – початківцями».		
Тема 10. Комплексне виховання піаніста – початківця.	19	14
Розділ 4. «Вивчення репертуару».		
Тема 11. Розвиток техніки піаніста.	9	6
Тема 12. Вивчення поліфонії.	11	8
Тема 13. Робота над художніми творами малої форми.	10	6
Тема 14. Вивчення творів великої форми.	6	4
Тестування знань за матеріалами всього курсу	2	2
Консультація щодо підготовки до іспиту	2	2
<i>Разом за IV семестр</i>	59	42
<i>Форма контролю - іспит</i>		
Всього годин	105	74

5. Самостійна робота.

Приклади індивідуальних завдань.

1. Ознайомлення з трактатами музикантів – педагогів клавірної епохи 16 –го століття та епох класицизму і романтизму за «Хрестоматією» А. Алексеєва. Визначити головні риси педагогіки певної епохи. Підготувати доповідь про зміст педагогічного трактату (на вибір студента).

2. Підготувати 2 приклади різноманітних за характером творів та зробити їх порівняльну характеристику, використовуючи аналіз засобів музичної виразності (з обов'язковим виконанням на інструменті).
3. На прикладі фортепіанного твору з репертуару студента визначити форми роботи, які повинні використовуватись на різних етапах роботи над твором.
4. Виготовлення дидактичних матеріалів для роботи з учнями-початківцями:
  - картки з ритмічними формулами;
  - драбини-звукоряду;
  - одинадцяти-лінійного нотного стану з двома ключами і нотками для подальшого використання.
5. На даний ритмічний малюнок створити підтекстівки.
6. Підготувати на вибір два етюди та визначити методи та форми роботи над технічними труднощами (продемонструвати на інструменті).
7. Знайти приклади творів підголоскової, контрастної та імітаційної поліфонії, зробити стислу характеристику виконавських завдань.
8. Підготувати приклад п'єс з репертуару музичної школи на різні особливості виконавських засобів виразності та прийомів гри.

6. Методи навчання.

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекції, бесіди; ілюстрація; репродуктивні, проблемно-пошукові; практичні роботи, самостійна робота, дискусія, розгляд творчо-аналітичних завдань, розгляд ситуативних задач.
2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю, самоконтролю, корекції за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

7. Методи контролю:

Засобами оцінювання і методами демонстрування результатів навчання є: поточний контроль, який здійснюється у формі усного індивідуального опитування;
доповіді на практичних заняттях;
підготовка творчо-аналітичних завдань;
письмове опитування у формі тестів та контрольних робіт за розділами 1; 2; 3;
презентації результатів індивідуальних завдань;
підсумковий контроль: I семестр – залік, II семестр – екзамен.

Екзаменаційний білет складається з 3-х питань (по одному питанню з 2-го, 3-го та 4-го розділів). Здобувачу освіти пропонується на 1 та 2 питання дати відповідь в усній формі. 3-тє завдання білету – практичне: на конкретному прикладі твору з шкільного репертуару визначити послідовність роботи над художньо – образною виразністю твору та рекомендувати засоби роботи над технічними труднощами.

8. Критерії оцінювання знань студентів

Рівні навчальних досягнень	
за 12-бальною системою	Критерії
I. Високий	
12	При відтворенні навчального матеріалу здобувач виявляє міцні і глибокі знання, досвідченість в галузі вивчення рекомендованої методичної літератури, володіє інформацією про сучасні методики викладання, підкріплює відповідь нотними цитатами, виконавським показом, прикладами із свого власного навчального досвіду, творчо виконує всі позаурочні завдання.
11	Здобувач здатний використовувати глибокі знання з методики на практиці, вирішує творчі завдання, має аргументовану точку зору на суттєві проблеми предмета, вільно користується нотними ілюстраціями, відмінно виконує всі позаурочні завдання.
10	Здобувач вільно володіє матеріалом методики, може застосувати його на практиці, має власну точку зору стосовно проблем методики, вміє аналізувати та систематизувати інформацію, користуватись ілюстративним матеріалом, якісно виконує позаурочні завдання.
II. Достатній	

9	Здобувач має досить повні знання з методики навчання гри на інструменті, вільно володіє професійною мовою, вміє аналізувати і робити висновки, але відповідає з деякими нечіткими висловами; старанно виконує позаурочні завдання.
8	Здобувач розуміє основоположні проблеми з методики навчання, може застосувати вивчений матеріал на практиці, правильно використовує термінологію, але у відповіді робить окремі помилки, які виправляє за допомогою викладача; систематично виконує позаурочні завдання.
7	Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, відповідає правильно, але недостатньо послідовно; формально виконує позаурочні завдання.
III. Середній	
6	Здобувач знає оглядово навчальний матеріал, здатний стисло дати визначення основних понять з предмета; самостійні завдання виконує недбало.
5	Здобувач має початковий рівень знань з предмета, відповідає примітивно, спрощеною мовою; вибірково виконує позаурочні завдання.
4	Здобувач знає менш як половину навчального матеріалу, може дати відповідь з кількох простих речень, односкладно відповідає на окремі запитання викладача; позаурочні завдання не виконує.
IV. Початковий	
3	Здобувач знає незначну частину навчального матеріалу, має уривчасті уявлення про предмет.
2	Здобувач не розуміє основних питань програми, не може висловити свою думку.
1	Здобувач не має уявлення про предмет.

9. Методичне забезпечення

У процесі вивчення курсу «Методика навчання гри на інструменті» необхідно

використовувати наступне:

1. Наявність учбового кабінету групових дисциплін з роялем або фортепіано.
2. Учбові наочні посібники: методичні збірники, збірники нотних видань.
3. Технічні засоби навчання, бездротовий доступ до мережі Internet (є обов'язковим для здобувачів освіти, які знаходяться на дистанційному навчанні для присутності на заняттях та для самостійної роботи).
4. Друковані та інтернет – джерела інформації.
5. «Методика навчання гри на інструменті». Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації. Сп. «Музичне мистецтво». Спеціалізація «Фортепіано». Укладач: К. М. Сергеева. – Київ – 2006.
6. «Методика навчання гри на інструменті». Програма – конспект для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації. Сп. «Музичне мистецтво». Спеціалізація «Фортепіано». Укладач: В. П. Кузенкова – Київ – 2008.
7. Особистий лекційний матеріал викладача.

10. Рекомендована література:

1. Власов Є. Деякі проблеми виховання техніки на фортепіано. Електронний ресурс. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_irn/Soc_Gum/Vpu/Myst/2008_12_13/statti/Vlasov.pdf
2. Волик О. О. Художній етюд на перехресті віртуозності та концептуалізму // Міжнародний вісник: Культурологія. Фізіологія. Музикознавство – International journal Culturology. Philology. Musicology: (зб. наук. праць). Київ: Міленіум, 2018. Вип.1 (10). С. 291-295.
3. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. - Львів, 2001.
4. Геді А. І. Еволюція фортепіанного стилю Б. Бартока. Проблеми взаємодії мистецтв, педагогіки та теорії і практики освіти. Харків: ХНУМ, 2020. Вмп. № 57. С. 45-60.
5. Грінченко Т. Д. Теорія і практика формування мистецького досвіду майбутнього вчителя музики. Монографія. Вінниця, 2018.
6. Грінченко Т. Д. Методика викладання фахових дисциплін. Навчально – методичний посібник. Вінниця, 2020.
7. Давидова Т. В. Символіка «Маленьких прелюдій І. С. Баха». Юргінський, 2017.
8. Данилішина М. Ф. Фортепіанна творчість українських композиторів – класиків та сучасних композиторів як засіб формування національного визначення типу

особистості майбутнього вчителя музики. Педагогічний дискурс. Вип. 14. 2013.

9. Денисюк О. В. Ключові питання з програми навчального курсу «Методика навчання гри на інструменті. Методичний посібник. Кривий Ріг, 2013.

10. Касьяненко О. Робота піаніста над фактурою. - К., 2003.

11. Кашкадамова Н. Історія фортепіанного мистецтва ХІХ сторіччя. Тернопіль: АСТОН. 2006. 608 с.

12. Кашкадамова Н. Фортепіанно – виконавське мистецтво України: іст.нариси. Львів: КІНПАТРИ ЛТД, 2017, 611 с.

13. Кияновська Л. О. Мирослав Скорик: людина і митець.- Львів: Незалеж. Культурол. Журн. «І», 2008.

14. Крюкова Робота над поліфонічними творами І. С. Баха у класі фортепіано. О., 2019.

15. Кузенкова В. П. Методика навчання гри на інструменті (фортепіано). Київ, 2008.

16. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста. 1-2 кл. ДМШ. - К., 1977.

17. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста. 3-4 кл. ДМШ. - К., 1979.

18. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста. 5-7 кл. ДМШ. - К., 1982.

Пометун О. М., Пироженко О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ: А. С. К., 2004, 192 с.

19. Михалюк А. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва.- Київ: Ліра, 2016.

20. Портний Ю. Л. Шляхи професіоналізації фортепіанного виконавства на Поділлі: Дис.- Харків, 2021.

21. Рябов І. Синтез романтичних, барокових національних рис у циклі «11 етюдів у формі старовинних танців» В. Косенка//І. Рябов//Віктор Косенко, його доба і культура ХХІ століття: науковий збірник матеріалів І Науково-практичної конференції, присвяченої 80-річч. створення Музею-квартири В. Косенка.- Київ, 2020.

22. Шабалтіна С. Клавесин крізь століття. Нариси виконавця.- Київ, 2013.

23. Шукайло В. Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста. - Х.: «Факт», 2004.

Нотні збірники

- Н. Гриднєва «Хочу грати на роялі».
Школа гри на фортепіано /Під ред. А. Ніколаєва.
Школа гри на фортепіано для першого року навчання. / Укл. Н. Кувшиннікова та М. Соколов.
Юний піаніст. Вип. I - III // Укладачі та ред. Л. Ройзман та В. Натансон.
Б. Міліч. Маленькому піаністу.
Фортепіано. I - VII кл. // Під. ред. Б. Міліча.
Артоболовська. Перша зустріч з музикою.
Л. Баренбойм. Шлях до музикування.
Хрестоматія педагогічного репертуару для фортепіано. // Укл. та ред. Н. Любомудрова, К. Сорокін, А. Туманян.
Юний піаніст. Вип. 2. // Упоряд. та ред. Л. Ройзман та В. Натансон.
Поліфонічні п'єси I-V класи ДМШ (БЮП). // Упоряд. В. Натансон.
Сонати, сонатини, рондо, варіації. Вип. 2. // Упоряд. С. Ляховицька.
Вибрані етюдів іноземних композиторів для фортепіано. Вип. 5.
Й. С. Бах. Вибрані твори. Вип. I. // Укладач та ред. Л. Ройзман
С. Бах. Маленькі прелюдії.
С. Бах. Нотний зошит А. М. Бах.
С. Бах. Французькі сюїти.
С. Бах. Інвенції (2-3 голосні).
С. Бах. Вибрані прелюдії та фуги з ДТК, ч. I та II.
Поліфонічні твори українських авторів.
М. Клементі. Сонатини, ор. 36, ор. 37, ор. 38, ор. 26.
Ф. Кулау. Сонатини.
Д. Чімароза. Сонатини.
Сонатини В. А. Моцарта та Л. ван Бетховена.
Перші частини деяких сонат Гайдна, Моцарта, Бетховена.
К. Черні - Г. Гермер. Етюдів. Зош. I та II.
К. Черні. Етюдів, ор. 299.
К. Черні. Етюдів, ор. 740.
М. Клементі. 29 вибраних етюдів під ред. К. Таузіга.
І. Крамер. Етюдів, ор. 60.
Мошковський. 15 віртуозних етюдів, ор. 72.
А. Кобилянський. Сім октавних етюдів.
Р. Шуман. Альбом для юнацтва ор. 68.

В. Косенко. 24 п'єси для дітей оп.15.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://ukrnotes.in.ua/poshuk/php> - ноти та біографії українських композиторів.
2. Світ фортепіано [електронний ресурс] : [веб-сайт] . – Режим доступу: <https://www.pianoworld.com/>- Назва з екрану.
3. Платформа YouTube.
4. Ukrainian Scores - електронна бібліотека нот українських композиторів. <http://lvivconcert.house>.
5. Електронна бібліотека «Культура України» - <http://elib.nplu.org/>
6. [www/nbux.gov.ua](http://www.nbux.gov.ua) – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ).
7. www/4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва.